

Mål Alsiddig personlig udvikling	Tegn på læring – vi vil se at:	Handleplaner	Evaluering
<p>Børnene indgår i samspil med andre og bruger legen til at afprøve omverdenen</p> <p>Alle børn er glade og føler sig trygge i Kagsmosen.</p>	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>Børnene eksperimenterer i leg</p> <p>Børnene imiterer andre</p> <p>Børnene betragter andre i leg</p>	<p>Vi gør os som voksne synlige og deltager i leg, både igangsatte og børnenes egne.</p> <p>Vi skaber ro og rummelighed omkring legen, så børnene kan fordybe sig både i selve legen, men også i samspillet med de andre børn.</p>	<p>Der evalueres løbende</p>
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene tager kontakt og viser glæde.</p> <p>Børnene lærer at gøre brug af andre og at indgå i lege på egne og andres præmisser.</p>	<p>Alle børn bliver modtaget af en voksen om morgenen i det omfang de har brug for.</p> <p>Der bliver altid sagt godmorgen og farvel, til både børn og voksne.</p> <p>Vi skaber genkendelighed ved at gentage lege og aktiviteter, så børnene i første omgang er trygge ved det der sker, for så at kunne se muligheder i hinandens og egne hensigter.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene tager initiativ til at sætte lege i gang både for sig selv og andre</p>	<p>Ved at skabe små læringsmiljøer, afskærmede legerrum og "zoner", giver vi børnene mulighed for at opnå fuldt udbytte af egne potentialer og kompetencer, selv og i samspil med andre. Dette med voksensynlighed og tilgængelighed.</p> <p>Ved voksenguidning hjælpes det enkelte barn, til at navigere i fællesskabet.</p> <p>Vi skaber indbydende miljøer, med mulighed for leg og kreativ tænkning. Læringsrum med forskellige og tydelige funktioner for øje og inspirerende og deltagende voksne.</p>	

	<p>Børnene forhandler roller i lege</p> <p>Børnene kan bevæge sig mellem forestilling og virkelighed</p>	<p>Voksenstøtte gives til det enkelte barn, i forhold til samspillet med andre. At kunne "give og tage" i leg.</p> <p>Vi giver børnene en bedre virkelighedsopfattelse, ved som voksne at være legende i børnehøjde i den rette kontekst, så de oplever at vi er i stand til både at begå os i fantasi og virkelighed.</p>	
<p>Børnene udforsker omverdenen – og sig selv</p> <p>Barnet ved "hvem er jeg"</p>	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>Børnene tager initiativ til kendte aktiviteter</p> <p>Børnene opsøger kendte relationer</p> <p>Børnene afprøver muligheder i omgivelserne</p> <p>Børnene viser vilje til at forfølge egne interesser</p>	<p>Vi skaber tryghed for børnene.</p> <p>Vi følger børnenes spor i fællesskabet, men også det enkelte barns spor, så hvert barn føler sig hørt, set og anerkendt.</p> <p>Alle børn skal affødt af de voksne, føle sig som en værdifuld del af børnefællesskabet.</p> <p>Vi viser glæde for det enkelte barns initiativer.</p> <p>"livets træ" er barnet selv. Rødderne som får træet til at vokse sig stort og stærkt, er vuggestueårene, hvor de voksne fornemmeste opgave er, at give børnene tryghed, nærvær og omsorg. Livets fundament.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene tager ved lære og genkender det afprøvede.</p> <p>Børnene kender almen pli, i forhold til de andre børn og til voksne.</p>	<p>Børnene har deltagende voksne at spejle sig i.</p> <p>Vi som voksne sætter ord på aktiviteter og indbyder til gentagelse af det afprøvede.</p> <p>Vi lærer børnene almindelige høfligheder, som "tak for mad" "må jeg bede om", "tak" og lignende. Ikke altid ved at irettesætte, men ved at benytte disse sætninger over for børnene selv.</p> <p>Vi øver turtagning med børnene og lærer dem at lytte til hinanden og os.</p>	

	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene tager initiativ til nye aktiviteter</p> <p>Børnene opsøger nye relationer</p> <p>Børnene træffer valg ved at vælge til og fra</p> <p>Børnene tør deltage i nye situationer med ukendte roller</p>	<p>Vi viser glæde for det enkelte barns initiativer.</p> <p>Ved lege og aktiviteter på tværs af stuerne og tesen "åbne døre" giver vi børnene flere valgmuligheder for, at vælge til og fra.</p> <p>Dette skaber ligeledes tryghed ved huset som helhed og giver barnet styrke til, at turde deltage i uvante situationer.</p> <p>Vi voksne skal være tilgængelige, for at give overskuelige valgmuligheder og hjælpe, hvis der opstår udfordringer.</p> <p>Vi arbejder kontinuerligt med "Fri for mobberi".</p>	
Børnene positionerer sig i forhold til fællesskab, rammer og rutiner	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>Børnene søger de voksnes opmærksomhed, ved at vise behov for omsorg og støtte</p>	<p>Vi er som voksne tilgængelige i børnehøjde.</p> <p>Der gives plads til det enkelte barns behov. Alle børnene ses som unikke individer, som alle har noget værdifuldt at byde på, i forhold til fællesskabet.</p> <p>Vi voksne er nærværende og udviser en stor glæde for børnene og de "bolde" de bringer i spil.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene kender de faste rutiner i hverdagen</p> <p>Børnene afprøver egne og andres</p>	<p>Vi er tydelige og troværdige voksne.</p> <p>Der skabes genkendelighed for børnene ved faste rutiner i dagligdagen.</p> <p>Vi voksne gør tingene ens.</p> <p>Der holdes fast i de samme spilleregler og der gives faste trygge rammer, hvor der er</p>	

	grænser	plads til, at det enkelte barn alene og sammen med andre, kan afprøve grænser.	
	<p>4 år:</p> <p>Børnene hjælper andre, når der er behov for det</p> <p>Børnene forhandler med andre om krav eller regler</p> <p>Børnene kan udsætte egne behov</p>	<p>Vi voksne "går forrest" for at lære børnene at hjælpe andre efter behov. Vi sætter ord på handlingen og udviser taknemmelighed.</p> <p>Vi skaber nogle retningslinjer for børnene, så de bliver i stand til at agere hensigtsmæssigt i mange situationer. Hvis rammerne er faste og trygge, åbner det op for at turde/kunne handle og forhandle.</p> <p>Vi viser børnene værdien i at tage hensyn til andre, blandt andet ved at arbejde med "fri for mobberi".</p>	

Mål Sociale kompetencer	Tegn på læring – vi vil se at:	Handleplaner	Evaluering
Børnene indgår i fællesskaber som basis for at knytte venskaber	<u>Vuggestuen</u> Børnene leger med hinanden Børnene udtrykker glæde ved at gøre det samme som andre	Vi opfordre og hjælper børnene til at invitere andre børn, ind i deres leg. Vi hjælper børnene med, at byde ind i andres leg, på en hensigtsmæssig måde. Vi igangsætter fællesaktiviteter, som rytmik og sanglege, hvor alle børn inviteres ind i et magisk univers, hvor hygge, nærvær og fællesskab er i højsædet.	
	<u>Fælles</u> Alle børn har nogen at lege med	Vi arbejder blandt andet med relationscirklen, som pædagogisk værktøj. Vi er opmærksomme på børn der "tuller" og hjælper dem ind i et socialt fællesskab.	
	<u>Børnehaven</u> Børnene giver sig til at lege med andre og / eller løse opgaver sammen med andre Børnene forhandler indbyrdes og deltager i konfliktløsning	Vi skaber fysisk afgrænsede rum, som understøtter og inspirerer børnenes leg. Vi sammensætter små børnegrupper på tværs af stuer og køn, med fokus på det enkelte barns ressourcer, så alle børn oplever, at være en værdifuld del af fællesskabet. Vi guider børnene i konflikthåndtering og appellere til at de løser konflikter selv, når de opstår. Dog støtter vi op om de enkelte situationer, i det omfang børnene har behov for det. Vi arbejder kontinuerligt med "fri for mobberi"	

Børnene udvikler en imødekommende tilgang til andre	<u>Vuggestuen</u> Børnene reagerer på andres mimik og kropssprog Børnene udviser nysgerrighed i forhold til andre Børnene udtrykker glæde ved at møde andre kendte børn og voksne	Vi arbejder med "fri for mobberi", hvor børnene præsenteres for følelser og kropssprog. Vi snakker om hinanden i fællesskab, for at sætte ord på forskelligheder. Vi synliggøre hvem der er mødt på arbejde/ i vuggestue, ved at hænge billeder op. Vi holder samling for fælles start og hyggeligt samvær.	
	<u>Fælles</u> Børnene udviser nysgerrighed i forhold til andres aktiviteter	Vi voksne er deltagende i aktiviteter og leg, i gang sat af enten børn eller voksne. Dette for at skærpe børnenes nysgerrighed og lysten til at deltage.	
	<u>Børnehaven</u> Børnene tager kontakt til andre og opfordrer dem til at tage del i lege Børnene respekterer andres grænser	Vi guider børnene til at turde tage kontakt, på en hensigtsmæssig og givtig måde. Vi indretter små læringsrum, efter gruppens sammensætning og giver optimale muligheder for lege på tværs. Vi guider i samspillet mellem børnene og støtter op om relationer efter behov. Vi sætter ord på følelser og mimik, så børnene lærer at forstå egne, som andres grænser.	
Børnene udvikler forståelse for sociale samspil	<u>Vuggestuen</u> Børnene ved, hvornår en kontakt fra en voksen drejer sig om de andre i gruppen Børnene reagerer på andres følelsesudtryk	Vi er tydelige i forhold til kollektive og personlige beskeder. Vi sætter ord på følelser som aktivitet og i konkrete situationer. "Jeg kan se at X er ked af det nu", "se hvor glad han blev".	

	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene giver udtryk for egne følelser og behov over for andre.</p>	<p>Vi voksne er tydelige i vores dialog med børnene og giver udtryk for alle følelser, både med ord og kropssprog.</p> <p>Vi hjælper børnene med at sætte ord på følelser, i konkrete situationer.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene både leder og lader sig lede i aktiviteter med andre</p> <p>Børnene udviser empati overfor hinanden</p> <p>Børnene formår at komme med i lege</p>	<p>Ved at gøre fællesaktiviteter, til en fast del af hverdagen, bliver børnene trygge ved at skulle agere med andre og lære af hinanden.</p> <p>Vi lærer børnene turtagning, at dele med hinanden og at lytte til, når nogen snakker.</p> <p>Vi som voksne har fælles tilgang til konflikthåndtering og guider børnene til at kære om hinanden og hjælpe alle, uanset relation, alder og køn.</p> <p>Vi appellere til, at børnene tager hinanden med i lege og vurderer fra gang til gang om der skal voksenindblanden til.</p>	

Mål Sprog	Tegn på læring – vi vil se at:	Handleplaner	Evaluering
Børnene udvikler kommunikative kompetencer	<u>Vuggestuen</u> Børnene lytter og reagerer Børnene kan forstå konkrete sproglige instrukser	Vi voksne sætter ord på hverdagens handlinger. Vi er tydelige i vores verbale sprog og i vores kropssprog. Der bruges små enkelte sætninger og ord, så børnene forstår beskeden rent.	
	<u>Fælles</u> Børnene bruger ord til at udtrykke behov og følelser	Som voksne, er vi nærværende og hjælper det enkelte barn, med at sætte ord på følelser og handlinger. Fælles for de to aldersgrupper: Vi tager udgangspunkt i "Sprogpakken" og tilhørende pædagogiske metoder.	
	<u>Børnehaven</u> Børnene etablerer dialog med andre børn og voksne Børnene bruger sprog til løsning af vanskelige situationer sammen med andre Børnene bruger sprog til at udtrykke behov, følelser og tvivl Børnene koncentrerer sig om at lytte til andres fortællinger	Vi arbejder med de 10 understøttende sprogstrategier, som aktivt bliver brugt i den daglige kommunikation med det enkelte barn- hvilket understøtter dialogen mellem barn og voksne. Vi støtter børnene i at bruge det verbale sprog, særligt i konflikter. Vi sætter ord på egne og andres følelser, når børnene har svært ved dette. Vi læser for børnene i små og store grupper og lader børnene komme med egne fortællinger. Her øver vi det, at lytte til hinanden og undgå at afbryde.	

Børnene undersøger sproget og eksperimenterer med det	<u>Vuggestuen</u> Børnene leger at de læser op Børnene spørger til nye ord	Vi arbejder med små aldersopdelte lege/læsegrupper (dialogisk læsning). Vi støtter op om børnenes sproglige nysgerrighed, blandt andet ved hjælp af bøger og konkrete/visualisering.	
	<u>Fælles</u> Børnene har et alderssvarende ordforråd.	Vi benævner alle ting, ved deres rigtige navn, f.eks. sandaler, kondisko, gummistøvler m.v. ikke bare <i>sko</i> .	
	<u>Børnehaven</u> Børnene digter egne historier Børnene leger med sproget gennem eksempelvis rim og remser Børnene er nysgerrige over for ord og begreber de ikke kender	Vi arbejder ugentligt med <i>Dialogisk læsning</i> , i faste små grupper, periodevis. Grupperne er sammensat ud fra børnenes sproglige kompetencer. På denne måde skabes tryghed i gruppen og god mulighed for, at det enkelte barn tager del i aktiviteten. Vi præsenterer børnene for nye ord og forklarer dets betydning, samt relaterer til noget børnene kender i forvejen. Vi leger med rim og remser og lader børnene forsøge sig frem, alene og i fællesskab. Vi synger og læser til samlinger, ved aktiviteter og ved "frugt".	
Børnene benytter forskellige sprogformer	<u>Vuggestuen</u> Børnene gentager hvad andre børn og voksne siger Børnene bruger enkelte ord og	Vi voksne sætter ord på ting og handling. Hvert enkelt barn bliver mødt og guides på deres individuelle sproglige niveau. Vi er lyttende og nærværende og giver det enkelte barn rum og mulighed for at udtrykke sig.	

	sætninger til at beskrive hverdags situationer	Vi har stor opmærksomhed på "tosprogsproblematikken" og støtter op om vores og forældrenes fælles indsats, i forhold til det enkelte barn.	
	<u>Fælles</u> Den gode tone anvendes.	Vi har som voksne en stor opmærksomhed på, eget sprogbrug og ageren. Vi bevarer "den gode tone"	
	<u>Børnehaven</u> Børnene afstemmer sproget efter situationen (leg, trøst, skænderi osv.) Børnene udvikler forskellige lege / rollelege vha. sproget Børnene bruger sproget til at fortælle, hvad de mener	Vi voksne er rollemodeller og er opmærksomme på, at være tydelige omkring, hvordan vi bruger sproget, hvornår. Der benyttes forskelligt toneleje, i forskellige situationer. Det er vores ansvar, at skabe de bedst mulige rammer, hvorpå børnene kan udvikle lege, hvor sproget har en væsentlig rolle. Vi tager udgangspunkt i det tematiske sprogarbejde og tilrettelægger vores fællesaktiviteter ud fra temaer, hvor sproget udgør en aktiv del, af det tema der arbejdes med.	

Mål Krop og bevægelse	Tegn på læring – vi vil se at:	Handleplaner	Evaluering
Børnene opsøger aktiviteter, der stimulerer til motorisk udvikling	<u>Vuggestuen</u> Børnene opsøger balanceaktiviteter – gynger, triller, ruller, drejer, snurrer osv.	Der gives rum og tid til fysisk og motorisk udfoldelse, både indendørs og udendørs. Vi voksne hjælper og guider børnene, når nyt skal læres. Motoriske udfoldelser, gøres til leg, hvor	

	<p>Børnene opsøger finmotoriske aktiviteter – deltager i af- og påklædning, tegner, bygger med klodser osv.</p> <p>Børnene imiterer og gentager grovmotoriske aktiviteter – hopper, danser, klatrer osv.</p>	<p>der udvises glæde og begejstring.</p> <p>Vi laver perler, klipper, maler og klistrer. Der bygges lego og laves simple puslespil.</p> <p>Vi husker at skabe rum og tid til af og påklædning, så børnene øver sig på dette og oplever at mestre opgaven.</p> <p>Vi som voksne er deltagende, når der f. eks. Laves motorikbane, leges boldlege og "kongens efterfølger", da børnene kopierer og tager ved lære.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Det enkelte barn udvikler sig.</p>	<p>Vi er opmærksomme på det enkelte barns potentiale og skaber de bedste muligheder og betingelser, for optimal udnyttelse af barnets kompetencer.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene mestrer balanceaktiviteter – slår kolbøtter, gynger, triller, ruller, drejer, snurrer osv.</p> <p>Børnene mestrer finmotoriske aktiviteter – deltager i af- og påklædning, tegner, bygger osv.</p> <p>Børnene eksperimenterer med grovmotoriske aktiviteter – klatrere i træer, går på line, hopper ned fra højder, tumler i puderum osv.</p>	<p>Vi tænker fin og grovmotoriske aktiviteter ind i hverdagen, for at skabe genkendelighed og tryghed ved de enkelte aktiviteter. Dette for bedst muligt udbytte og udvikling.</p> <p>Vi har både fastlagte aktiviteter og giver plads til spontanitet.</p> <p>I vores ugeplan, er der indlagt faste fysiske aktiviteter to-tre gange ugentligt, på tværs af stuerne. F. eks. Forhindringsbane, "slåslege", som brydekampe og fægtning, sanglege, løb i nærområdet m. m.</p> <p>Vi har stor opmærksomhed, på det enkelte barns formåen og giver "et kærligt skub" for at udfordre, gennem leg.</p> <p>Vi skaber mulighed for grovmotoriske udfoldelser på legepladsen og inspirerer til fysisk leg.</p>	

		Vi støtter det enkelte barn i at blive delvist eller fuldt selvhjulpen, alt efter alder, i forhold til af og påklædning.	
Børnene udvikler en sund og aktiv livsstil	<u>Vuggestuen</u> Børnene eksperimenterer med aktiviteter eller legeredskaber – løber op og ned ad en bakke, bestiger en scooter eller cykel osv. Børnene udtrykker begejstring eller fordybelse, når de udfører fysiske aktiviteter	Vi sørger som voksne for, at vi udviser begejstring og glæde ved aktiviteterne og er deltagende i alle henseender. Vi udfordrer og hjælper børnene med det der er svært og nyt.	
	<u>Fælles</u> Børnene er nysgerrige over for forskellig mad	Børnene introduceres for en varierende kost og inviteres til at prøve at smage på nyt.	
	<u>Børnehave</u> Børnene anvender faciliteter ude og inde på en anden måde end det oprindeligt er tiltænkt – konstruerer en forhindringsbane af stole, borde og mælkekasser osv.	Børnene får lov til at udfolde sig og være kreative i forhold til fysisk leg. Vi giver lov til spontane og kreative konstruktioner. Der laves atypiske forhindringsbaner, under kontrollerede forhold, for at give børnene nye muligheder for fysisk aktivitet.	

	<p>Børnene udtrykker begejstring eller fordybelse, når de eksperimenterer med fysiske aktiviteter</p> <p>Børnene har kendskab til sund mads betydning for kroppen</p>	<p>Vi er som voksne deltagende, vi udviser vilje, glæde og begejstring.</p> <p>Vi har legepladsposter, for at få alle børn rundt på hele legepladsen, for at udvide deres kunnen og muligheder.</p> <p>Ved samlinger og frokosttid, snakker vi meget med børnene om kostens betydning, for kroppens funktion.</p>	
Børnene udvikler kropsbevidsthed	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>Børnene accepterer at være fysisk tæt på kendte voksne eller børn</p> <p>Børnene afprøver egne fysiske muligheder</p> <p>Børnene rører ved forskellige materialer – dej, mudder, regnvand mm.</p>	<p>Vi voksne sørger for tæt daglig kontakt med alle børn.</p> <p>Når et nyt barn starter i Kagsmosen, tilknyttes der en primærvoksen. Dette for at opnå tæt tryghed fra start og langsom tilvænning til fysisk kontakt, på egne præmisser. Efterfølgende udvides til hele gruppen.</p> <p>Alle børn bliver stimuleret efter alder. Med hjælp fra en voksen, gives der f. eks mulighed for at kravle op på egen stol, kravle op på puslebordet med hæve/sænke funktion, gå ved siden af klapvogn m. v.</p> <p>Vi sørger som voksne for, at børnene får mulighed for at bruge sine sanser. Der røres ved mudder, efter regnvejr, bygges med blødt/hård sand, der røres ved modellervoks og bruges fingermaling.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene kender til, at kroppe kan have forskellig udseende eller formåen</p> <p>Børnene har kenskab til kønsforskelle.</p>	<p>Vi gør børnene bevidste om egen krop, ved at lave aktiviteter der giver bedre kropsbevidsthed, f. eks. massage.</p> <p>Vi snakker med børnene om køn og forskellene derpå. Der snakkes med børnene på forskellig vis, alt efter alder.</p>	

	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene har erfaring med både kropslig nærhed og distance – sætter grænser for sig selv og andre</p> <p>Børnene er bevidste om egen krops styrke</p> <p>Børnene er bevidste om, hvornår kroppen er afslappet</p>	<p>Vi inkorporerer planlagte aktiviteter i ugens løb, hvor vi gennem voksenstyrede aktiviteter, har fokus på sanserne. Primært følesansen.</p> <p>Det kan være lege, hvor der kastes bløde bolde på hinanden, tovtrækning, fodbold, brydning o.lign. Særligt benyttes massage, hvor børnene enten massere hinanden, eller får massage af os voksne, med forskellige materialer.</p> <p>Vi benytter afspænding og afslapning med stille musik, for at gøre børnene bevidste om kroppens tilstand, både i bevægelse og hvile.</p>	
--	--	---	--

Mål Natur og naturfænomener	Tegn på læring – vi vil se at:	Handleplaner	Evaluering
Børnene udvikler tilknytning til naturen	<u>Vuggestuen</u> Børnene udtrykker glæde ved naturen Børnene opsøger selv "gode steder" at være Børnene inddrager naturting i deres leg	Vi voksne skaber gode rammer og forståelse i og for naturen. Dette ved at gå ture, hvor vi sammen med børnene, efter årstid samler blade, kastanjer, finder blomster, dufter til ting, hopper i vandpytter og bygger snemænd. Vi snakker om vejret og naturens gang. Vi bruger naturens gode bud på legemuligheder. Der samles vand og leges i bunker med blade.	
	<u>Fælles</u> Børnene viser hensyn til planter, træer og dyr	Vi lærer børnene at man skal passe på naturen og særligt dens levende væsener. Vi snakker om dyreliv og lader dem udforske det, med hensyntagen. Passe på en orm, holde en snegl, dufte til en blomst uden at plukke den osv.	
	<u>Børnehaven</u> Børnene udtrykker lyst til at komme ud og opleve naturen, uanset vejr og årstid Børnene reagerer i højere grad med fascination end med væmmelse under naturoplevelser	Vi voksne præsenterer naturen for børnene - vi gør den indbydende og interessant. Ved at skabe aktiviteter i al slags vejr og udvise glæde og begejstring ved alle årstider, holder vi fast i klicheen "der findes ikke dårligt vejr, kun dårlig påklædning." Vi har faste traditioner året rundt, som børnene kender og glæder sig til. F. eks Kagsmoselegene, som kombinere "krop og bevægelse" og "natur". Vi udforsker det rige dyre og plantetiv og lader børnene blive fortrolige med f. eks at holde et insekt, røre ved mudder og smage på spiselige blade.	

	Børnene bidrager til at holde naturen ren	<p>Vi har årligt en miljøuge, hvor vi lærer børnene, hvordan man passer på naturen. (vi samler skrald, besøger genbrugspladsen og lærer om kompost)</p> <p>Vi gør meget ud af, at snakke om miljøet i hverdagen, så det bliver en del af de faste rutiner, at tage hensyn.</p>	
Børnene oplever naturen med krop og sanser	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>Børnene har lyst til at lege i forskellig natur</p> <p>Børnene bruger sanserne aktivt i naturen – kigger, lytter, føler osv.</p>	<p>Vi sørger for at alle børnene bliver bekendt med forskellige former for natur.</p> <p>Vi lytter til fuglefløjt, puster til mælkebøtter og dufter til blomster.</p> <p>Vi smider skoene og mærker sand og græs mellem tæerne.</p> <p>Vi skaber glæde og begejstring, ved selv at udvise dette, i naturen.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene bevæger sig tillidsfuldt i naturen – hopper, klatrer, gemmer sig osv.</p>	<p>Vi øver sammen med børnene. At klatre på store sten og i træer, at hoppe ned igen, at bruge kræfter på at komme op ad bakker og at mærke suset i maven, når man løber ned.</p> <p>Ved at tilbringe mange timer udendørs, bliver børnene fortrolige med dette læringsrum.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene færdes legende og selvsikkert i varieret terræn og beplantning</p> <p>Børnene udtrykker sig uopfordret om deres naturoplevelser</p>	<p>Vi giver børnene kendskab til naturens muligheder, ved at opleve sammen med dem. Vi leger lege og laver fællesaktiviteter i forskellige omgivelser.</p> <p>vi har øje for det enkelte barns formåen og flytter grænser, så børnene udfordres, hvor de kan.</p>	

<p>Børnene tilegner sig viden og erfaring med naturen og naturfænomener</p>	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>I naturen peger børnene genkendende på dyr og planter</p> <p>Børnene undersøger smådyr, planter, jord eller vand</p> <p>Børnene er opmærksomme på vejrlig – sol, regn, sne, blæst, kulde, varme mv.</p>	<p>Vi voksne pirrer børnenes nysgerrighed, ved at udvise begejstring for de ting vi finder.</p> <p>Vi sætter ord på alt vi ser og opdager, for at knytte det verbale sprog til det visuelle. Dette giver børnene en større mulighed for genkendelse.</p> <p>Vi giver lov til at blive beskidt, våd og klistret. Man "ser bedst med fingrene".</p> <p>Der bliver altid snakket om og mærket på vejret, så børnene lærer at kende forskel og begå sig i al slags vejr.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene håndterer smådyr, planter, jord og vand</p>	<p>Vi giver børnene lov til at gå på opdagelse og guider for bedst mulige hensyntagen.</p> <p>Vi snakker om det enkelte dyr eller plante, når vi har fat i en/et, for at konkretisere og lære børnene at passe på den/det.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene fortæller om forskellige dyrs og planters levesteder og livsbetingelser</p> <p>Børnene eksperimenterer om årsag, virkning om sammenhænge</p> <p>Børnene samtaler om form, længde, antal og vægt</p>	<p>Vi følger børnenes spor og undersøger nærmere, når børnene bliver optaget af noget.</p> <p>Dette ved hjælp af biblioteksbesøg, internettet eller viden fra eksperter.</p> <p>Vi har løbende temaaktiviteter, så børnene får et bredere kendskab og derfor bliver inspireret til at ville vide mere.</p> <p>Ved aktiviteter sætter vi størrelsesbegreber på naturens indhold – måler blade, tæller ben, tester evner osv.</p>	

Mål Kulturelle udtryksformer og værdier	Tegn på læring – vi vil se at:	Handleplaner	Evaluering
Kulturelle og kunstneriske oplevelser er betydningsfulde for børnene	<u>Vuggestuen</u> Børnene er opmærksomme på den kulturelle oplevelse Børnene reagerer med følelsesmæssige udtryk i nuet	Vi har året igennem, faste traditioner med kulturelle begivenheder. Vi laver billedcollager og laver kontinuerligt aktiviteter i et projekt, så børnenes opmærksomhed skærpes, ved det genkendelige. Vi sætter ord og følelser på oplevelser, hvilket smitter af på børnene.	
	<u>Fælles</u> Børnene søger hen imod den kulturelle oplevelse	V skal som voksne involverer børnene i de faste traditioner, så de ved hvad der skal ske og får et ejerskab for projektet. Med "feed forward" klæder vi børnene på, så de ved hvad der kommer. Det skaber tryghed og engagement.	
	<u>Børnehaven</u> Børnene er fokuserede på den kulturelle oplevelse Børnene lever aktivt med i den kulturelle oplevelse Børnene reagerer med følelsesmæssige udtryk i forventningen til det, der kommer	Ved at følge børnenes spor, får de et større ejerskab for det vi laver. Vi besøger kulturinstitutioner i nærområdet, for at give børnene et bredere kendskab til muligheder, tæt på. Vi arbejder med dokumentation, når vi har haft kulturelle projekter, hvor børnene får mulighed for at udtrykke sig og sætte ord på det oplevede.	

<p>Børnene bidrager til at skabe en fælles legende stemning under kulturelle traditioner og fællesaktiviteter som samling, højtlesning, musik og drama</p>	<p><u>Vuggestuen</u></p> <p>Børnene er optagede af aktiviteten – ser, lytter og lever med</p> <p>Børnene bidrager aktivt til aktiviteten – danser, bevæger sig, imiterer osv.</p>	<p>Ved at skabe en legende kultur i dagligdagen, tager børnene selv initiativ til at være deltagende i igangsatte aktiviteter. De der måtte have behov for guidning hjælpes.</p> <p>Vi er som voksne deltagende og engagerede, for at vise børnene at- det er sjovt at være med.</p>	
	<p><u>Fælles</u></p> <p>Børnene tager selv initiativ til en aktivitet.</p>	<p>Ved hyppige gentagelser, bliver det enkelte barn i stand til, selv at tage initiativ. Her griber vi som voksne øjeblikket og anerkender barnets formåen og tiltag, ved deltagelse og mulighed for fællesaktivitet.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u></p> <p>Børnene er optagede af aktiviteten – ser, lytter, lever med, snakker og spørger ind</p> <p>Børnene bidrager aktivt til aktiviteten – taler, danser, bevæger sig, imiterer og improviserer</p>	<p>Vi arbejder med vores "narrative figur" prinsesse Vidunderlig.</p> <p>Hun er løbende med i projekter og faste traditioner. Dette fanger børnenes opmærksomhed og de deltager nysgerrigt i hvad der kommer.</p> <p>Vi skaber altid rum for dialog, så børnene har mulighed for at snakke om netop det, der har optaget dem.</p> <p>Vi laver løbende små skuespil og teaterstykker, hvor børnene tager aktiv del i handlingen og selv har mulighed for at improvisere.</p>	

<p>Børnene improviserer og bruger forskellige kulturelle udtryksformer i skabende aktiviteter / lege</p>	<p><u>Vuggestuen</u> Børnene anvender forskellige legeredskaber når de leger Børnene begynder at kunne deltage i forskellige spil – puslespil, vendespil, billedlotteri m.m.</p>	<p>Vi som voksne, skaber en legekultur, hvor børnene bliver bevidste om, hvordan legetøj, spil, m. m. anvendes Helt simple spilleregler tages i brug, så børnene bliver bekendt med turtagning og lærer at vente på hinanden. Vi skaber små læringsrum, så det er tydeligt for børnene, hvad man har mulighed for, de enkelte steder. Dette gør det nemmere for barnet, at agere i.</p>	
	<p><u>Fælles</u> Børnene afprøver forskellige materialer – maling, ler, gips, naturmaterialer m.m.</p>	<p>Vi laver løbende mange kreative projekter, hvor børnene får mulighed for at afprøve forskellige materialer og får lov at udfolde sig kreativt, på eget niveau. Der laves af og til udstillinger, hvor børnene stolte kan vise deres værker.</p>	
	<p><u>Børnehaven</u> Børnene anvender forskellige legeredskaber eller legemønstre, når de leger Børnene tager selv initiativ til at spille spil Børnene udtrykker sig med forskellige kunstformer og materialer. Børnene tager selv forskellige elektroniske medier i brug som en del af deres leg</p>	<p>Vi er som voksne deltagende i spil, opgaver og logiske aktiviteter, for at vise børnene deres muligheder. Der er nem adgang på stuerne, til at tage materialer, som tæpper, puder, klodser mv. i brug, så det er overskueligt. Vi har simple alderssvarende spil til alle aldersgrupper og børnene introduceres for dem løbende. Via atypiske og anderledes kreative projekter, inspireret af andre kulturinstitutioner, giver vi børnene mulighed for at bruge anderledes materialer. Vi anvender IPAD´ s i børnehøjde, hvor digitaliseringen med forskellige apps og lignende, giver mulighed for læring.</p>	

		<p>Børnene bruger Ipad's alene, i fællesskab, eller sammen med voksne.</p> <p>Vi arbejder blandt andet med foto og video i børnehøjde, for at give børnene mulighed for at dokumentere det oplevede, som de ser det.</p>	
--	--	--	--